

برآورد کمینه سطح اقتصادی برای پیاده سازی کشاورزی دقیق در مزارع گندم و جو (مطالعه موردی: استان همدان)

امیرعرفان هاشمی^۱، محمد باقرلک^۲، فرنگیس خسروانجم^۳

۱- دانشجوی دکتری مکانیزاسیون کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران،

a_e_hashemi@yahoo.com

۲- دانشجوی دکتری مکانیک ماشین‌های کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، mbagherlak@gmail.com

۳- دانشجوی دکتری مهندسی کشاورزی و بیولوژی، دانشگاه فلوریدا، farangis@ufl.edu

چکیده

کشاورزی دقیق یا به عبارت بهتر مدیریت موضعی نهاده‌ها باور توانایی تاثیر بر افزایش بهره‌وری را تبیین می‌نماید. با بهره‌گیری از این فناوری می‌توان در مصرف نهاده‌ها صرفه‌جویی کرد و ضمن حفظ محیط زیست و افزایش بازدهی اقتصادی به پایداری کشاورزی کمک نمود. در این مقاله حداقل سطح اقتصادی برای گندم و جو آبی و دیم در همدان برآورد شد. این سطح با در نظر داشتن صرفه‌جویی بالقوه ناشی از مصرف صحیح نهاده‌ها تخمین زده شد و سطوح ۶۹۴، ۹۷۵، ۱۳۶۱ و ۴۲۰ هکتار برای گندم آبی، گندم دیم، جو آبی، و جو دیم به‌عنوان حداقل سطح اقتصادی پیاده‌سازی کشاورزی دقیق در این مزارع برآورد شدند.

واژگان کلیدی: کشاورزی دقیق، سطح اقتصادی، گندم، جو، اندازه مزرعه، صرفه‌جویی در مصرف نهاده‌ها.

مقدمه

استان همدان با دربرگرفتن هشت شهرستان و وسعتی حدود ۱۹۴۹۴۰۰ هکتار، ۱.۲٪ از سطح کل کشور را درمیان گرفته است. جمعیت این استان ۱۷۰۳۲۶۷ نفر می باشد که حدود ۲.۴٪ جمعیت کشور را تشکیل می دهد و این بدان معناست که تراکم جمعیت استان همدان حدود دوبرابر میانگین کشور است (جدول ۱).

جدول ۱. مقایسه تراکم نسبی جمعیت استان در هر کیلومتر مربع به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۸۵ (۳)

شهرستان	مساحت بر حسب (کیلومتر مربع)	جمعیت	تراکم نسبی جمعیت در کیلومتر مربع	رتبه تراکم نسبی در استان	جمعیت ساکن در آبادیها
همدان	۴۰۸۴	۶۳۷۳۰۴	۱۵۶	۱	۱۲۰۰۲۱
ملایر	۳۲۳۸	۳۹۰۱۹۷	۹۰	۴	۱۱۸۰۳۸
نهایند	۱۶۲۳	۱۸۱۰۴۹	۱۱۲	۲	۹۱۸۸۷
تویسرکان	۱۴۸۰	۱۱۰۷۳۷	۷۵	۶	۶۱۰۲۳
کیودرآهنگ	۳۷۶۸	۱۴۴۶۴۵	۳۸	۸	۱۱۶۹۲۶
اسدآباد	۱۱۷۳	۱۰۶۰۲۸	۹۰	۳	۵۴۱۴۰
بهار	۱۳۹۸	۱۳۲۲۵۴	۸۷	۵	۷۱۹۹۲
رزن	۲۷۳۰	۱۱۳۰۵۳	۴۱	۷	۸۷۷۵۵
استان	۱۹۴۹۴	۱۷۰۳۲۶۷	۸۷	***	۷۲۱۷۸۲
کشور	۱۶۲۸۵۵۴	۷۰۴۷۰۸۴۶	۴۳	***	۲۳۲۲۵۷۷۱

در حال حاضر، از این جمعیت ۱۷۰۳۲۶۷ نفری استان همدان، ۱۲۱۰۰۰ نفر بهره بردار با دراختیارداشتن ۸۴۴۶۰۰ هکتار زمین، مسئول تأمین غذای استان همدان هستند^(۳). بنابراین، هر بهره بردار غذای ۱۴ نفر را تأمین می کند (جدول ۱ و ۵). این درحالیست که آمار نشان می دهد که در سال ۱۹۷۰ میلادی بیش از نیمی از جمعیت امریکا یعنی دست کم یک نفر از هر دو نفر در کار کشاورزی بودند. این نسبت به خاطر مکانیزه شدن کشاورزی، به ۱ نفر از هر ۱۲ نفر در سال ۱۹۶۰ و ۱ نفر از هر ۲۶ نفر در سال ۱۹۷۶ (سی و سه سال پیش) کاهش یافته است. یک کشاورز امریکایی، در دهه ۱۹۹۰ می توانسته غذای ۶۰ نفر را فراهم آورد و یک خانوار روستایی قادر به گرداندن یک مزرعه ۱۲۰۰ هکتاری بوده است^(۱).

از سطح ۱۹۴۹۴ کیلومتر مربع وسعت استان همدان، مجموع سطح دراختیار بهره برداران بخش کشاورزی ۸۴۴۶۰۰ هکتار است که حدود ۴۳.۳٪ از سطح استان است؛ این درحالیست که تعداد بهره برداران ۱۲۱۰۰۰ نفر است^(۳). بنابراین، مساحت متوسط زمینهای با کاربری کشاورزی ۶.۹۸ هکتار است (جدول ۱ و ۲).

جدول ۲. فراوانی طبقات بهره برداری های کشاورزی با زمین استان همدان^(۳)

وسعت اراضی	تعداد بهره برداری (هزار بهره بردار)	در صد	مجموع مساحت در اختیار (هزار هکتار)	در صد
جمع کل	۱۲۱	۱۰۰	۸۴۴.۶	۱۰۰
کمتر از یک هکتار	۳۵.۷	۲۹.۵	۱۰.۱	۱.۲
یک تا پنج هکتار	۳۷.۹	۳۱.۳	۹۶.۳	۱۱.۴
پنج تا بیست هکتار	۳۷.۵	۳۱	۳۵۶.۳	۴۲.۱
بیست تا پنجاه هکتار	۸.۲	۶.۸	۲۲۸.۴	۲۷.۱
پنجاه هکتار به بالا	۱.۷	۱.۴	۱۵۳.۵	۱۸.۲

طبق جداول ۲ و ۳ اغلب (۶۱/۳٪) مزارع استان دارای مساحتی بین ۱ تا ۲۰ هکتار هستند. ۵۵/۳٪ بهره برداران با سواد هستند، اما ۴۴/۷٪ بقیه را بی سوادان تشکیل می دهند که همین موجب نگرانی برای داشتن کشاورزی مطابق با یافته های نوین است. زیرا نه تنها کشاورزی دقیق، بلکه کشاورزی متداول و مکانیزه بهره بردارانی را می طلبد که حداقل توان خواندن دفترچه های راهنمای استفاده از ادوات و جزوات آموزشی ترویجی را داشته باشند و همین نیاز به ارائه کلاسهای آموزشی و ترویجی را شدت می دهد. البته آموزش اعضای باسواد خانواده های کشاورزان بی سواد نیز می تواند تا اندازه ای سودمند باشد.

جدول ۳. وضعیت سواد بهره برداران کشاورزی بر حسب طبقات بهره برداری (هزار بهره بردار)^(۳)

وسعت اراضی	بی سواد	در صد	با سواد	در صد
جمع کل	۶۳.۸	۴۴.۷	۷۸.۸	۵۵.۳
بدون زمین	۸۶	۱۳.۵	۱۳.۳	۱۶.۸
کمتر از یک هکتار	۱۵.۳	۲۴	۲۰.۳	۲۵.۸
یک تا پنج هکتار	۱۷.۵	۲۷.۶	۲۰.۲	۲۵.۷
پنج تا بیست هکتار	۱۸	۲۸	۱۹.۵	۲۴.۷
بیست تا پنجاه هکتار	۳.۷	۵.۹	۴.۵	۵.۶
پنجاه هکتار به بالا	۰.۷	۱	۱	۱.۴

کشاورزی متداول و سود حاصل از تولید گندم و جو

گندم و جو در بین محصولات مهمی هستند که در استان همدان کشت می شوند، دارای اهمیت ویژه ای هستند؛ چرا که بیشترین سطح مزارع استان به کشت این دو محصول اختصاص دارد. همچنین، در تغذیه انسان و دام، گندم و جو جایگاهی ویژه دارند.

باتوجه به روبرو بودن بخش وسیعی از مزارع استان همدان با کمبود آب، ۷۵/۷٪ سطح زیر کشت گندم که تأمین کننده بیش از ۵۰٪ محصول گندم استان است بصورت دیم پرورش می یابد. ۴۳/۴٪ سطح زیر کشت جو نیز بصورت دیم پرورش می یابد و محصول حاصل از آن ۲۲/۷٪ کل تولید جو می باشد.

کشاورزی دقیق

کشاورزی دقیق، جدیدترین فناوری در عرصه کشاورزی می باشد که بر مبنای کشاورزی پایدار و تولید غذای سالم و پاک، استوار است. و بر اساس سه اصل افزایش عملکرد، افزایش بهره اقتصادی و کاهش اثرات سوء زیست محیطی دنبال می شود (نظرزاده اوغاز، صمد، ۱۳۸۷). افزایش فشار برای امنیت غذایی و پایداری تولید مانند نیاز برای متوقف کردن تخریب محیط زیست بر بهبود استفاده موثر از منابع مزرعه اهمیت پیدا کرده است

(Yeong S. and Mark B., 2012)

کشاورزی دقیق، چشم اندازی از کشاورزی آینده است که در این زمینه ماهواره ها، سنسور ها، نقشه ها و داده های حاصل از دور سنجی، به کمک کشاورز آمده و دقت عمل او را بالاتر می برند. در کشاورزی دقیق، داده های حاصل از زمین بوسیله سنسورهای مختلفی که بر روی ادوات کشاورزی نصب گردیده اند با مشخصات محل داده که توسط GPS تعیین می شود و زمان ورود داده، در مانیتور محصول ترکیب می شود و اطلاعات حاصله به سیستم GIS داده شده تا نقشه های محصول بصورت سایت_ ویژه درآیند. این نقشه ها مدیران مزرعه را قادر می سازد که تصمیمات مدیریتی خود را با توجه به شرایط موجود در هر سایت (کوچکترین بخش مدیریتی مزرعه) اتخاذ کرده و بهترین اقدامات را با توجه به این شرایط به مرحله اجرا در آورند. کشاورزی دقیق از عناصر و مفاهیم مختلفی شکل گرفته است که وجود هریک از آنها ضروری و در عین حال ناکافی است که از این میان می توان به سیستم های ماهواره ای شامل GPS و DGPS^۱، حسگرهای مختلف، مانیتور محصول، کامپیوتر، مدیریت سایت_ ویژه، نقشه محصول، و بکار گیری نرخ متغیر^۲ اشاره کرد.

کشاورزی دقیق و تولید گندم و جو

همانگونه که بیان شد، نزدیک به سه دهه از عمر این فناوری می گذرد. در طول این چند سال تحقیقات بیشماری درباره بکارگیری کشاورزی دقیق انجام شده است و گزارش هایی نیز ذکر شده است. که می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- سازمان مرجع غلات انگلستان درباره منافع اقتصادی بکارگیری کشاورزی دقیق چنین بیان می کند:

۱ - Differential Global Positioning System (DGPS)

۲ - Variation Rate Application (VRA)

موقعیت اقتصادی محکمی برای اتخاذ کشاورزی دقیق، حتی در یک مبنای کوچک وجود دارد. منافع حاصل از بکارگیری کشاورزی دقیق در مقایسه با برنامه های نهاده استاندارد چنین بود:

- ✧ نیتروژن تا ۲۲ پوند بر هکتار
- ✧ علفکشها تا ۱۸ پوند بر هکتار
- ✧ قارچکش تا ۲۰ پوند بر هکتار

تجهیز یک مزرعه برای کشاورزی دقیق باتوجه به پیچیدگی سامانه و اندازه مزرعه از ۲ تا ۱۸ پوند هکتار هزینه دارد. جمع آوری و تفسیر داده ها بمنظور فراهم آوردن بدون درنگ خسارات زراعی باتوجه به کل سطح پیمایش شده بوسیله شعاع سنجی هواپیما یا سواربر تراکتور از ۷ پوند بر هکتار و بیش از آن هزینه دارد

(Tangwongkit, R, *et al.*, 2006)

عده‌ای از دانشمندان منافع بکارگیری کشاورزی دقیق را چنین بر می شمارند:

- ✧ اطلاعات بمنظور اقدام مقتضی
- ✧ نظارت بهتر بر فرآیندهای زراعی
- ✧ جنبه زیست محیطی
- ✧ جنبه اقتصادی

(Schneider, M. and Wagner, P, 2010)

فناوری کشاورزی دقیق بری گندم در ۴۲٪ از موارد سودآور، در ۳۳٪ زیان آور و در ۲۵٪ موارد بینابین جواب داده است؛ همچنین اعمال کشاورزی دقیق برای تولید جو صد در صد موفق است^(۹).

جمعی از محققین توجیه اقتصادی کشاورزی دقیق را اینگونه تفسیر می کنند:

برای یک مزرعه ۵۰۰ هکتاری با روش حسگر برای کوددهی نیتروژن به غلات، هزینه اضافی تجهیز مزرعه به حسگر پوشانده می شود و اگر سطح مزرعه به ۲۰۰۰ هکتار افزایش یابد این هزینه های اضافی هکتاری تا ۲۵٪ هزینه های اضافی به ازای هر هکتار مزرعه با وسعت ۵۰۰ هکتار کاهش خواهد یافت.

(Robertson, M *et al.*, 2011)

- گروهی از محققین پس از بررسی سودآوری کشاورزی دقیق در مزارع غلات استرالیا به این نتیجه رسیدند:

پرورش دهندگان غلات استرالیا سامانه هایی را اتخاذ کرده اند که سودآور بوده، قادر به اعاده هزینه سرمایه اولیه در ۲ تا ۵ سال هستند، و همچنین مزایای نامحسوس استفاده از فناوری را مشاهده کرد. در حالیکه نتایج به سوی بحث پیرامون سودآوری کشاورزی دقیق پیش می رود، اما همچنین روشن می کند که استفاده و مزایای حاصل از فناوری کشاورزی دقیق از مزرعه ای به مزرعه ای دیگر مطابق با ترجیحات و شرایط کشاورز، تغییر می کند

(Martin, S.W *et al.*, 2005)

عده‌ای برای برآورد هزینه‌ها و بازگشت سرمایه کشاورزی دقیق از یک مزرعه نمونه به مساحت ۳۳ ایکر (۱۳/۳۶ هکتار) بمنظور برقرار کردن برآوردهای هزینه پایه این فناوری‌ها استفاده کردند. در صورتیکه سطح کافی موجود باشد، یافته‌ها بر هزینه نسبتاً کم هر ایکر (۸ تا ۱۲ دلار بر ایکر) و حتی کمتر از مقدار عقلانی معمول اشاره دارند. صرفه جویی‌های متوسط سالیانه نهاده در این مطالعه تقریباً ۲ دلار بر ایکر (حدود ۵ دلار بر هکتار) بود. افزایش عملکرد ممکن بیش از آنست که هزینه تجهیز یک سامانه کشاورزی دقیق تمام مزرعه‌ای را حتی در مزارع با حداقل اندازه پوشش دهد.

(Lambert, D. and Lowenberg-DeBoer, J. 2000)

مواد و روش‌ها

برای محاسبه حداقل سطح اقتصادی به‌کارگیری کشاورزی دقیق ابتدا هزینه‌های تجهیز ماشین‌های موجود به فناوری کشاورزی دقیق برآورد می‌شوند (جدول ۵) و سپس با تقسیم مقدار هزینه‌های ناشی از مصرف اضافی نهاده‌ها (جدول ۴) بر این مقدار، تعداد سیستم‌هایی که به‌طور بالقوه می‌توان تهیه کرد، برآورد می‌شود و سپس با تقسیم سطوح زراعی بر تعداد سیستم‌ها، حداقل سطح زراعی برآورد می‌شود:

جدول ۴. هزینه‌های ناشی از به‌کارگیری نهاده‌های اضافی^(۲)

محصول	Seed				Nitrogen				Phosphorous				Cultivated area (ha)	Total excessive costs** (\$)	محصول	
	Recommended amount (kg/ha)	Unit costs (\$/kg)	Applied amount (kg/ha)	Extra costs (\$/ha)	Recommended amount (kg/ha)	Unit costs (\$/kg)	Applied amount (kg/ha)	Extra costs (\$/ha)	Recommended amount (kg/ha)	Unit costs (\$/kg)	Applied amount (kg/ha)	Extra costs (\$/ha)				Input excessive costs* (\$/ha)
گندم	18	0.2	227.2	13.6	13	0.1	161.7	3.1	90	0.0	144.7	4.6	21.6	97196	21052	گندم
آبی	0	9	2	0	0	0	9	2	9	1	5	6	65			آبی
گندم	80	0.2	132.3	14.2	50	0.0	55.36	0.4	50	0.0	58.93	0.6	15.3	30324	46639	گندم
دیم		7	2	3		8		5		8	7	8	5	08		دیم
جو	18	0.2	210.1	8.59	13	0.0	129.9	0.0	90	0.0	120.0	2.2	11.1	36745	40823	جو
آبی	0	9	3		0	8	7	0		8	4	5	1	7		آبی
جو	80	0.2	175.0	25.9	50	0.1	92.58	5.1	50	0.1	91.80	4.6	35.7	28141	10060	جو
دیم		7	9	6		2		1		1	8	5	41			دیم

* Input excessive costs = (Applied amount - Recommended amount) × Unit cost

** Total excessive costs = Input excessive costs × Cultivated area

باتوجه به جدول ۴، کل هزینه‌های ناشی از مصرف اضافی نهاده‌ها برای کشت‌های گندم آبی، گندم دیم، جو آبی، و جو دیم به ترتیب ۲۱۰۵۲، ۴۰۸۲۳۷، ۴۶۶۳۹۰۸، ۱۰۰۶۰۴۱ دلار است. این هزینه‌های برآورد شده، هزینه‌های ناشی از به‌کارگیری بیشتر ماشین‌ها را در بر نمی‌گیرد.

جدول ۵. هزینه تجهیز ماشین‌ها به کشاورزی دقیق.

Machinery	C (ha/hr)	Number	*PC	YM	*GPS	*GIS	Sensors	Total
				*				
Sprayer	3	1	1000/ 3		2500	1000/ 3	200	3366.67
Planter and Fertilizing	1.5	2	1000/ 3		2×250 0	1000/ 3	200	5866.67
Combine	3	1	1000/ 3	400 0	500	1000/ 3	600	5766.67
Total	3		1000 0	400 0	8000	1000	1000	15000

* Stombaugh et al, 2003

در جدول ۵ ظرفیت زراعی مرجع ماشین‌ها ۳ هکتار بر ساعت فرض شده است (لک، محمدباقر، ۱۳۸۶) از آنجا که تهیه یک رایانه و نرم‌افزار GIS کفایت می‌کند، در هر مورد قیمت‌ها بر ۳ تقسیم شده‌اند. در ضمن تعداد کارنده در هر سیستم ۲ عدد مفروض است زیرا ظرفیت زراعی این ماشین نصف ماشین‌های سمپاشی و کمباین است.

(۱)

$$\text{تعداد سیستم‌ها} = \frac{\text{هزینه‌های اضافی ناشی از مصرف بیش از اندازه نهاده‌ها}}{\text{هزینه تجهیز ماشین‌های موجود به فناوری کشاورزی دقیق}}$$

(۲)

$$\text{تعداد سیستم‌ها} = \frac{\text{مساحت زیر کشت هر یک از محصولات}}{\text{کمپته سطح اقتصادی}}$$

برآورد هزینه‌ها

هزینه‌های تجهیز مزارع کشت گندم و جو به سامانه کشاورزی دقیق را می‌توان در عملیات مختلف زراعی به تفکیک زیر برآورد کرد:

۱. کود دهی، کاشت و سم پاشی نرخ متغیر

بیش از ۲۰٪ صرفه جویی در مصرف علفکش با استفاده از یک سمپاش نرخ متغیر بر مبنای بینایی ماشینی دست‌یافتنی است

(Shearer, S et al, 1999)

این در حالیکه نتایج استفاده از این فناوری در توزیع دیگر انواع سم و کود دهی نیز نتایج مطلوبی خواهد داشت.

۲. برداشت

مانیتورهای محصول، پیشرفت تازه‌ای در ماشین‌آلات کشاورزی می‌باشند که به تولیدکنندگان دانه این اجازه را می‌دهند که تأثیرات آب و هوا، ویژگی‌های خاک و مدیریت را بر تولید دانه تعیین نمایند که اولین گام منطقی برای کسانی است که می‌خواهند به مدیریت زراعی سایت - ویژه یا "کشاورزی دقیق" پردازند. دقت این دستگاهها، بستگی دارد به نصب، کالیبره نمودن و بهره‌گیری درست آنها. در کمباین برداشت غلات دستگاه‌های الکترونیکی مجهز به حسگرها، GPS یا DGPS و مانیتور محصول ضمیمه کمباین می‌شوند تا برآوردی دقیق از چگونگی تنوع عملکرد محصول در مزرعه بدست آید.

بحث و نتیجه‌گیری

با استفاده از داده‌های جداول ۵ و ۴ و رابطه‌های ۱ و ۲ تعداد سیستم‌هایی که با صرفه‌جویی در مصرف نهاده‌ها قابل تهیه هستند برای گندم آبی، گندم دیم، جو آبی و جو دیم ۱۴۰، ۳۱۱، ۲۷ و ۶۷ عدد می‌باشد که در نتیجه حداقل سطح اقتصادی برای پیاده‌سازی کشاورزی دقیق در استان همدان برای محصولات مذکور به ترتیب ۶۹۴، ۹۷۵، ۱۳۶۱ و ۴۲۰ هکتار برآورد می‌شود. با توجه به بررسی‌های انجام شده، میانگین حداقل سطح اقتصادی متوسط ۸۵۳ هکتار خواهد بود. بافت جامعه روستایی استان به گونه‌ای است که طبق جداول ۳ و ۲، ۴۴.۷٪ بهره‌برداران بی‌سواد هستند و ۹.۸٪ از کل بهره‌برداران با دارا بودن ۸۱.۸٪ سطح مزارع استان مزارعی با مساحتی کمتر از ۵۰ هکتار را تحت مالکیت خود دارند. با این شرایط و نیز با توجه به سطح متوسط مالکیت ۶.۹۸ هکتار برای هر بهره‌بردار، پیاده‌سازی کشاورزی دقیق ممکن نخواهد بود مگر با اعمال سیاست‌های همراستا با یکپارچه‌سازی اراضی و تشکیل شرکت‌های خدماتی برای ارائه خدمات در سطوح وسیع.

منابع و مأخذ

- (۱). بهروزی لار، منصور، ۱۳۷۸، اصول طراحی ماشینهای کشاورزی، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
- (۲). دفتر آمار و فناوری اطلاعات سازمان جهاد کشاورزی استان همدان، ۱۳۸۷، سیستم هزینه تولید.
- (۳). سازمان جهاد کشاورزی استان همدان، ۱۳۸۶، آمارنامه.
- (۴). کاظمی اربط، ۱۳۷۸، زراعت خصوصی (جلد اول: غلات)، مرکز نشر دانشگاهی.
- (۵). لک، محمدباقر، ۱۳۸۶، اصول نصب و بکارگیری مانیتور محصول، سومین کنفرانس دانشجویی مهندسی مکانیزاسیون و مکانیک ماشین‌های کشاورزی، دانشگاه شیراز.
- (۶). نظرزاده اوغاز، صمد، ۱۳۸۷، تهیه نقشه عملکرد محصول مزرعه به عنوان مهمترین گام در کشاورزی دقیق (طراحی و ساخت دستگاه اندازه گیر پیوسته دبی گندم برداشت شده توسط کمباین کلاس)، پنجمین کنگره ملی مهندسی ماشین‌های کشاورزی و مکانیزاسیون.
- (۷). وزارت جهاد کشاورزی، ۱۳۸۶، دستورالعمل‌های فنی کلی محصولات کشاورزی مؤسسات و مراکز تحقیقات ملی، سازمان ترویج، آموزش و تحقیقات کشاورزی، دفتر بررسی و هماهنگی طرح‌های تحقیقاتی.
- (8). Alimardani, R, Abbaspour-Gilandeh, Y, Khalilian, A, keyhani, A, Sadati, S.H., 2007, Energy Savings with Variable-Depth Tillage "A Precision Farming Practice", American-Eurasian J. Agric. & Environ. Sci., 2 (4): 442-447, 2007, IDOSI Publications.
- (9). Implenting Precision Agriculture, 2003, What Will This Investment Cost?, University of Kentucky Cooperative Extension.
- (10). Lambert, D., Lowenberg-DeBoer, J. 2000, Precision Agriculture Profitability Review, Site-specific Management Center School of Agriculture, Purdue University.
- (11). Martin, S.W., Hanks, J., Harris, A., Wills, G., Banerjee, S., 2005, Estimating Total Costs and Possible Returns from Precision Farming Practices, Plant Management Network.
- (12). Robertson, M., Carberry, P., Brennan, L., 2011, THE ECONOMIC BENEFITS OF PRECISION AGRICULTURE: CASE STUDIES FROM AUSTRALIAN GRAIN FARMS, CSIRO Sustainable Ecosystems,
- (13). Schneider, M., Wagner, P., 2010, Prerequisites for the Adoption of new Technologi Example of Precision Agriculture, Institute of Agriculture Economics, Farm Management Group, 06099 Halle, Germany. www.preagro.de/Veroeff/paper.pdf
- (14). Schulze, C., Spilke, J., Lehner, W., 2007, Data modeling for Precision Dairy Farming within the competitive field of operational and analytical tasks, Computers and Electronics in Agriculture, AALBORG UNIVERSITY.
- (15). Shearer, S.A., Fulton, J.P., McNeill, S.G., Higgins, S.F., 1999, Elements of Precision Agriculture: Basics of Yield Monitor Installation and Operation, University of Kentucky Cooperative Extension.

- (16). Tangwongkit, R, Salokhe, V.M., Jayasuriya, H.P.W., 2006, Development of a Real-time, Variable Rate Herbicide Applicator Using Machine Vision for Between-row Weeding of Sugarcane Fields, Agricultural Engineering International: the CIGR Ejournal, Manuscript PM 06 009. Vol. VIII. June, 2006.
- (17). UK National Association of Aerial Photographic Libraries, 2002, Precision farming of cereals practical guidelines and crop nutrition.
- (18). Yeong Sheng Tey, Mark Brindal, 2012 Factors influencing the adoption of precision agricultural technologies: a review for policy implications, Published online: 20 July 2012_ Springer Science+Business Media, LLC 2012.

Economic justification of precision farming for wheat and barley farmlands: A case study for Hamedan province

Abstract

Precision Agriculture, as site-specific management of agricultural inputs, is capable to increase the productivity. Using the technology, saving the inputs consumption and while the environment is protected and economic efficiency is improved, agricultural sustainability would be achieved. In the paper, the minimum economically justified area of precision farming of irrigated/dry wheat and barley in Hamedan province was estimated. The area was estimated according to savings due to appropriate consumption of inputs and was 694, 975, 1361, and 420 ha for irrigated wheat, dry wheat, irrigated barley, and dry barley, respectively.

